

PRILOZI ZA POVIJEST BRODA I OKOLICE

PRILOZI ZA POVIJEST BRODA I OKOLICE

Knjiga 7

Nakladnik:

HRVATSKI INSTITUT ZA POVIJEST
– Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje

Za nakladnika:

Marija Karbić

Urednički savjet:

Marija Karbić, Stanko Andrić, Suzana Leček,
Robert Skenderović, Marijan Šabić, Milan Vrbanus

Recenzenti:

Tomislav Anić, Darjan Godić, Ana Holjevac Tuković,
Slađana Josipović Batorek, Suzana Leček, Ivan Milec,
Kristina Puljizević, Milan Vrbanus, Dinko Župan

Prijevod sažetaka:

Mica Orban Kljajić

Lektura:

Slavko Sušilović

Grafička priprema:

Domagoj Maratović

Likovna oprema:

Krešendo, Osijek

Tisak:

Kerschoffset d.o.o., Zagreb

Naklada: 300

ISBN: 978-953-6659-73-9 (cjelina)

ISBN: 978-953-8102-59-2 (knj. 7)

CIP zapis je dostupan u nacionalnom skupnom katalogu knjižničnog sustava
Bukinet pod brojem 991005927893209366.

Tisak dovršen u siječnju 2026. godine.

*Izdavanje ove knjige financijski je pomoglo
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske.*

PRILOZI ZA POVIJEST BRODA I OKOLICE

Knjiga 7

UREDIO:

Robert Skenderović

Slavonski Brod, 2025.

S A D R Ź A J

Uvodna riječ	7
Robert SKENDEROVIĆ – Jakov BLAGOJEVIĆ	
Ivan Sekula – graničarski zapovjednik iz Kobaša	11
Boris TRNSKI	
Habsburški generali iz Brodskog kotara	35
Zvonimir MILOŠEVIĆ	
Učiteljska služba Franje Marinića u Slavoniji	59
Ana RAJKOVIĆ PEJIĆ	
Migalovci umjesto Jadrana – odmor i rekreacija radnika <i>Đure Đakovića</i> kao načini ispunjavanja svakodnevice tijekom 1970-ih i 1980-ih	95
Nikolina JOZIĆ	
Školstvo tijekom Domovinskog rata na primjeru OŠ Sibirskih žrtava i OŠ „Hugo Badalić“	117
Mateo ČALUŠIĆ	
Utjecaj rata u Bosni i Hercegovini na narodnosnu strukturu Bosanske Posavine	149
Ivan MILEC	
OSVRT NA KNJIGU: Stribor Schwendemann i Branko Penić, <i>Znameniti, poznati i spomena vrijedni žitelji</i> <i>Slavonskog Broda i gravitirajuće okolice – Onomastikon</i>	183

UVODNA RIJEČ

Ovim, sedmim sveskom nastavljamo objavljivanje povremenika *Prilozi za povijest Broda i okolice* u izdanju naše Podružnice. Slijedeći ideju izdavanja *Priloga* prema kojoj je njihov glavni cilj objavljivanje relevantnih znanstvenih radova o povijesti Slavenskog Broda i okolice, prikupili smo u ovome broju šest radova koji ulaze u taj tematski okvir. Uz neka već etablirana imena, u ovome broju više od polovine autora predstavljaju mladi znanstvenici, što potvrđuje našu opredijeljenost u namjeri da potičemo nove generacije na znanstvena istraživanja i pisanje radova.

Historiografski radovi obuhvaćaju razdoblja od ranog novog vijeka do kraja 20. stoljeća. Svezak započinje suatorski dvojac Robert Skenderović – Jakov Blagojević radom o kobaškom kapetanu Ivanu Sekuli. Iako je ime ovog kobaškog junaka poznato u književnosti i u historiografiji, autori u ovome radu pokazuju da dosadašnja historiografija ima tek fragmentarni uvid u njegov život, ali i da književna djela i narodne pjesme predstavljaju začuđujuće kvalitetan izvor za rekonstrukciju nepoznatih epizoda njegova životnog puta.

Rad Borisa Trnskog o habsburškim generalima iz Brodskog kotara nastavlja se na prethodni rad i zajedno s njime čini blok vojno-povijesne tematike iz razdoblja Habsburške Monarhije. Autor je u ovome radu istražio životne sudbine dvojice habsburških generala, Stjepana Pilara i Julija Simonovića, koji su zavičajno bili vezani uz Brod i okolicu. Trnski ističe da su obojica generalske činove stekli isključivo zahvaljujući svojem isticanju na bojnopolju tijekom Prvog svjetskog rata te kao takvi predstavljaju najodličnije primjere bogate slavonske vojne tradicije.

Slijedi rad Zvonimira Miloševića o životu i učiteljskom djelovanju Franje Marinića, koji je rođen u Požegi, a za brodski kraj bio je vezan službovanjem u Brodskom Stupniku i Zbjegu. Njegov politički angažman doveo ga je u sukob s vlastima NDH i njemačkim zapovjedništvom, što je na kraju kulminiralo hapšenjem i pogubljenjem vješanjem 1943. godine, u znak odmazde zbog partizanske diverzantske akcije na željezničkoj pruzi. Cjelovit prikaz života učitelja Marinića više je od biografije jednog učitelja jer pruža uvid u opće društvene i političke prilike u mjestima u kojima je djelovao.

Nakon ove teme koja je vezana uz razdoblje monarhističke Jugoslavije te uz Drugi svjetski rat, slijedi rad Ane Rajković Pejić o jednoj malo relaksiranijoj temi – o odmoru i rekreaciji radnika tvornice „Đuro Đaković“ tijekom 1970-ih i 1980-ih godina. Ova vrlo zanimljiva tema pokazuje koliko se u to vrijeme promišljalo unaprijediti život radnika u svim segmentima, pa i u ovome koji se prikazuje u ovome radu.

Nakon navedenih radova ovaj broj *Priloga za povijest Broda i okolice* sadrži i dva rada koji se zajedno mogu grupirati kao radovi s tematikom Domovinskog rata. Prvi rad u tome bloku napisala je Nikolina Jozić, koja u njemu proučava djelovanje školstva na prostoru Brodsko-posavske županije tijekom Domovinskog rata.

Posljednji rad objavljen u ovome svesku posvećen je utjecaju posljedica rata u Bosni 1992-1995. na etničku i demografsku strukturu stanovništva Bosanske Posavine. Autor Mateo Čalušić interdisciplinarno iz perspektiva geografije i povijesti analizira to dramatično razdoblje koje je bilo ponajviše pogubno za hrvatsko stanovništvo toga kraja. Paralelnom analizom povijesnih izvora i statističkih podataka o demografskim kretanjima autor zaključuje da je znatan pad udjela Hrvata u strukturi stanovništva Bosanske Posavine nesumnjivo ponajviše posljedica ratnih djelovanja, a ne prirodnih demografskih procesa.

Svih šest radova svojom tematikom odgovaraju ideji istraživanja povijesti Broda i okolice. Svaki iz svoje perspektive rasvjetljava bogatu povijest brodskog kraja, nažalost često izloženog ratu i ratnim stradavanjima, ali s također prisutnim stalnim nastojanjem stanovnika da u svojoj lokalnoj sredini izgrade temelje za bolju društvenu i gospodarsku budućnost.

Uz navedene radove, u ovome broju *Priloga* objavljujemo i osvrt Ivana Mileca na knjigu Stribora Schwendemanna i Branka Penića *Znameniti, poznati i spomena vrijedni žitelji Slavonskog Broda i gravitirajuće okolice – Onomastikon* (Slavonski Brod, 2025). Vjerujemo da time uspostavljamo novu redovnu rubriku i da će u budućnosti opširniji prikazi i osvrti na druge historografske radove obogatiti stranice *Priloga za povijest Broda i okolice*.

Ovdje kao urednik želim zahvaliti autorima na trudu koji su uložili, kao i na njihovoj spremnosti da prihvate sugestije recenzenata i urednika. Također, zahvaljujem svim suradnicima bez kojih ovaj broj *Priloga* ne bi mogao biti uređen.

Na kraju, vjerujem da će i ovi, sedmi *Prilozi za povijest Broda i okolice* naći svoje mjesto u znanstvenoj literaturi te da će ih znanstvenici rado koristiti u svojim budućim istraživanjima. Također vjerujem da će izazvati zanimanje šireg kruga čitatelja, naročito onih koji su vezani uz prostor Broda i okolice.

Robert Skenderović